Masonluk Tarihinde Anlatılmayanlar

Bölüm 2

TARİH VE BİLİM

Tarih bir bilim midir?

Tarihçiler öyle olduğunu söyler.

Bir bakıma bilim sayılmayabilir çünkü bilimsel yöntemin uygulanmasına elvermez.

Bilimsel yöntem denilince bu kısaca şu aşamalardan oluşur:

1- Veri toplama (gözlem),
2- Varsayım (hipotez) oluşturulması,
3- Varsayımın test edilmesi,
4- Veri analizi,
5- Teori (kuram) oluşturulması,
6- Teorinin sınaması,
7- Teorinin doğrulanması.

Her başarısızlıkla sonuçlanan aşamada geri dönülür ve ilke olarak aynı süreç yeniden uygulanır.

Madem bilimsel yöntem böyledir, o durumda "somut ve pozitif bilim" olarak nitelenen birçok bilgi birikimi de aslında bilim sayılmaz.

Örneğin astronomi Masonluğa göre geleneksel yedi asal bilim ve sanattan biridir ama bilimsel yönteme gelmez. Çünkü astronomide bu bilimsel yöntem zincirinin bazı halkaları uygulanamaz.

Buna benzer biçimde, günümüzdeki diğer bilimlerden bazılarının da bu yöntemin tüm aşamalarının uygulanamayanları, varsayım oluşturulamayan, oluşturulsa da test edilemeyen, teori kurulamayan ve sınamaya gelmeyenleri vardır.

Öte yanda sınama ve deney yapılan, istatistiksel değerlendirme olanağı veren bazı uygulamalar vardır ki bu kez onlar "bilim" statüsüne sokulmamış, -bu yargıyı her kim veriyorsa- en azından şimdilik birer bilim dalı olarak kabul görmemişlerdir.

Demek oluyor ki her bilim, bulgu ve yargılarında bilimsel yöntemi tam olarak izlemez.

***

Bizim konumuz tarih…

Tarihte veri toplama vardır; üstelik verisi olmayan bir tarih anlatımı düşünülemez.

Varsayım genellikle yoktur çünkü sonrasında gerçeklerden uzaklaşılabilir ve hiçbir doğru bilgi elde edilemeyebilir.

Ancak şöyle de düşünülebilir: Ortaya bir varsayım koyalım *"bu iş şöyle olmuş olsa gerektir"* diye. Sonra da bunu test edelim; bakalım doğrulayıp bir sonraki aşamaya geçebiliyor muyuz?

Tarihte en tehlikeli ve yanıltıcı olan da veri yetersizliği durumunda bir varsayım oluşturulması ve bu doğrulanamasa bile doğruluğunun kabul edilmesidir.

Varsayım ve bunun test edilip doğrulanması bulunmasa da veri analizine geçilir. Bir tarihçinin yaptığı en önemli bilimsel çalışma da budur.

Ancak kimi tarihçiler veri analizine girmez. *"Benden bu kadar."* diyerek tarihsel anlatımda verileri düzenlenmiş biçimde aktarmakla yetinir. İşte bu durumda o tarihçinin yaptığı işe hâlâ bilim denilebilir mi, bilemiyorum.

Tarihte teori yoktur. Çünkü sınama yapılmayacaktır; yapılamaz.

Bunun yerine bir "sonuç" vardır.

Sonuç sınanabilir mi?

Sınanmasa da sorgulanabilir ama tarihçiler bundan pek hoşlanmaz. Onlara göre çıkarılmış olan sonuç kesindir; tam ve mutlak gerçektir.

Oysa tarihçi şöyle dese:

"Benim toplamış olduğum verilere, yaptığım analize göre çıkan sonuç böyledir. Fakat başka veriler varsa, başka türlü bir analiz yapılırsa, belki bu sonuç yadsınır ve değiştirilebilir."

İşte gerçek bilim insanının tutumu böyle olmalı. Nitekim verdiğimiz birkaç örnekle bunun böyle olabileceğini gördük.

***

Bunları anlattığımda, ilginç bir anım canlandı zihnimde…

Yıllarca önce Mehmet Marifi Orhon bir konferans vermişti. 11. yüzyıl başlarının bilim adamlarından **El Biruni**'yi anlatmıştı.

Tarihte El Biruni diye bir bilim adamının gelip geçtiğini bilmiyorduk; en azından ben bilmiyordum. Belki de halkımızın bilmesi gerekenlerinin büyük çoğunluğu bilmiyordu. Çünkü temel kültür birikimini edindiğimiz okullarda ondan söz edilmiyordu.

Oysa çağdaşı İbni Sina'yı biliyor, tanıyorduk.

Acaba neden böyleydi?

Bu sorunun yanıtı bir yerlerde açıkça ve bir temele dayanarak belirtilmiş midir bilmem. Benim bir yorumum var: İbni Sina metafizik düşünceliydi, El Biruni ise diyalektik eğilimli… Pozitif bilimin asıl yöntemi olan diyalektik yüzyıllar boyunca kötülenmiş hatta yadsınmış, çağlara hâkim olan Aristo mantığı ile aşağılanmıştı.

İşte bu fark ülkemizde yıllar boyu onun yok sayılmasına yetmişti.

Devletimizin ilgilileri, nasıl olmuşsa birden bu hatanın farkına varmış ve yurdumuzda o yılı "El Biruni Yılı" olarak ilan etmişlerdi. Birçok yerde sergiler kurulmuş, konferanslar verilmiş, açık oturumlar düzenlenmişti.

Bunun sonradan çok daha genişlediğini, Özbek asıllı olsa bile Türkiye'nin ona sahip çıktığını, onun adını taşıyan kurumlar oluşturulduğunu hatta İstanbul'da onun adıyla bir üniversite bile kurulduğunu görüyoruz.

El Birunî'nin birçok bilimsel çalışması ve çeşitli konular üzerinde yapıtları vardı. Örneğin dünya ile ay arasındaki mesafeyi çok küçük bir hata ile hesaplamıştı. Ancak en çok botanik üzerinde yoğunlaşmıştı.

Bu uzun açıklamanın konumuzla hiçbir ilgisi yok. Sadece El Biruni'nin bir anlatımı var ki işte o anlatım onun bir "gerçek bilim adamı" olduğunu gösterir.

Şöyle bir söz etmiş: *"Taç yapraklı çiçeklerin yedi ve dokuz yapraklı olanı yoktur. Fakat belki başka ülkelerde, belki başka dünyalarda vardır; ben buralarda çok aradım, bulamadım."*

İşte tarihçiler de böyle bir tutum takınırsa, bilim insanı sayılabilirler.

***

Tarihin verileri nelerdir?

Daha önce belirtmiştik ama tekrarlayalım: Arkeolojik ve antropolojik bulgular, belgeler, resimler, heykeller, binalar, eskiden kalma diğer nesneler (özellikle çanak-çömlek ile sikkeler) ve daha önce yazılmış tarihsel bilgiler.

Bu durum başka bilimlerde de söz konusu olduğuna ve onlar "bilim" olarak nitelendiğine göre, gelin bu işi çok uzatmayıp tarihin de bilim olma iddiasını kabul edelim.

Tarih biliminin verileri arasında belki en güvenilir fakat bir o kadar da doğruluğu en kuşkulu olanı, belgeler ve resimlerdir. Oysa bir tarihçi için çok önemlidir bunlar.

Bakın birçok yerde ve birçok dönemde küçük ya da büyük egemenler, yöneticiler, komutanlar ve din adamları, -hele hele şu sonuncular- tarihsel veriler ile tarihe ışık tutacak belgeleri kendi işlerine geldiği gibi düzenletmiş, resimlerle heykelleri kendi istedikleri gibi yaptırmış ve başka türlü düzenlenmiş olanları değiştirtmiş, değiştirilemiyorsa ortadan kaldırtmış, özetle hoşlarına gitmeyenlerin birer tarihsel veri olarak sonraki kuşaklara kalmasını engellemişlerdir.

Bunların bir de saklanmış olanları vardır; çok sonraları bulunarak önceden yazılmış tarihin yanlışlıklarını ortaya koyan…

Dolayısıyla tarih, ilgili yer ve dönemdeki egemenler ya da gücü ellerinde tutanların istediklerinin, *"kayıt altına alınmasını uygun bulduklarının anlatısı"* olmaya dönüşmüştür.

***

Fransa Tarihi ile bağlantılı olan, resmî tarihte özellikle yer verilmemiş, ancak "söylenti" diyebileceğimiz bir sürü anlatıdan biri özetle şöyle:

"1643-1715 tarihleri arasında Fransa tahtında oturmuş olan Kral 14. Louis'nin aslında kimin oğlu olduğu konusu üzerinde birtakım söylentiler vardır. Bu bağlamda isimler bile verilmiştir; Kardinal Richelieu, onu izleyen Kardinal Mazarin gibi…

Üstelik kimi kardinaller!

O tarihte bunlardan hiçbirinin önemi yoktu. Önemli olan, 1638 yılında doğan bebeğin Kral 13. Louis'nin oğlu olması gerektiğiydi.

Öyle oldu."

Dolayısıyla şunu anlıyoruz: Tarih anlatımlarında birtakım güçlü kişilerin buyrultusu uyarınca olması gerekenler, asıl olanlara oranla öncelikli ve üstün tutulmuştur.

İki örnek verelim.

Birincisi kolayca erişebileceğimiz bir tarihsel bilgi: M.Ö. 13. yüzyıl başlarında Hitit ile Mısır uygarlıkları arasındaki ünlü Kadeş Savaşı ve sonunda bağıtlanmış olan anlaşma… Hz. Musa henüz Mısır'dan çıkmadan önce…

Tevrat'ta Kadeş'e değinilir ama bu savaştan söz edilmez çünkü ilgi konusu değil.

Bu savaşa ilişkin elimizdeki tarihsel bilgilerin, kronoloji bakımından birkaç yıllık ufak kaymalar bulunsa bile olayların akışı bakımından doğru olduğuna güvenebiliriz. Çünkü bunu Hititler de anlatmış Mısırlılar da… Yıllarca sürmüş olan bu savaş her iki kaynakta da aşağı yukarı aynı şekilde anlatılmış.

Demek ki doğru… Demek ki öyle olmuş.

Ancak sonuç farklı yorumlanmış. Her iki taraf da bu savaşı kendisinin kazandığını ileri sürmüş. Aslında berabere gibi görünüyor.

"Savaşı şu devlet kazandı." demek ne anlama geliyor?

Kadeş Savaşı'nın sonrası bu bakımdan çok güzel bir örnek sayılır. Askeri bakımdan savaşı Hititler kazanmış gibi görünüyor. Fakat bunun bir de politik yansıması var. Bu savaş Hititleri öylesine yıpratmış ki Mısır askeri bakımdan bu savaşta yenilmiş olsa bile yüz yıl sonra sapasağlam dururken Hitit uygarlığının sonu gelmiş.

İkinci örnek bir zamanlar TRT televizyonunda yayınlanmış bir program; çok yıllar önce, henüz TRT haftada sadece üç ya da dört gün, akşamları birkaç saat yayın yaptığı sıralarda…

Renksiz yayın; açılış ve kapanışta İstiklal Marşı çalınıyor.

Açılıştan hemen sonra yayınlanan programın adı "Türkiye Üzerine Oyunlar". Sunucusu o zamanlar çok genç olan ünlü tiyatro sanatçısı Can Gürzap.

Birinci Dünya Savaşı ertesinde olan bitenlerle bağlantılı öyle şeyler anlatılıyordu ki o programda, okullarda okutulan Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersinin 1918-1922 dönemi bakımından ne gibi yanlışlıklarla dolu olduğu (olabileceği) görülüyordu.

Bu program bir süre sonra yayından kaldırıldı. Oysa bitmemişti ve sunucu bir sonraki programda neler anlatılacağını da söylemişti.

Demek ki bu programın kapsamı ilgililerce (her kimse) önceden iyice gözden geçirilmemişti ve resmî tarih bilgilerine göre anlatılmaması gereken birtakım şeyler içeriyordu.

Hangisinin doğru olduğu belli değil.

TARİHÇİNİN TUTUMU

Tarihçi ne yapar?

Bilgileri ve belgeleri inceler; derleyip toparlar, bir anlatım biçimine getirir ve analiziyle birlikte bize sunar.

Özellikle eski tarihler söz konusu olduğunda, incelenen bilgiler arasında kronolojik kopukluklar bulunabilir; "anakronizm" de denilen zamansal uyumsuzluklar olabilir.

Tarihçi bunları sevmez; kendi eğilimine göre düzeltir. Boşlukları da sevmez; istatistiksel bir yöntem uygular gibi interpolasyon (aradaki bilgi ve değerleri tahmin etme) ile boşlukları doldurur ve bize bir bütün olarak servis eder.

Bilgilerde yer yer anlaşılmazlıklar ya da aslında olmaması gereken türde olaylar bulunabilir. Tarihçi bunlardan da hoşlanmaz; kendine göre bir değerlendirme ya da yorum yapar ama bunun kendi bireysel yorumu olduğunu söylemez; önümüze tarihsel gerçek biçiminde koyar.

Dolayısıyla tarihsel bilgi, biraz da tarihçinin istediği gibi şekillenir.

Doğru tarih, bizim istediğimiz tarihsel bilgi, objektif (yansız) olmalıdır. Ancak çoğu kez olamamıştır. İşin içine sübjektif (öznel) düşünce ve değer yargıları girmiş ama bunlar sonradan unutulmuş olduğu içindir ki ileri tarihlerdeki dönemlere sanki bir objektif birikim gibi yansımıştır.

Biz de çaresiz, eskiyi bilmek, ondan ders alıp günümüzü düzenlemek, geleceğe yönelmek bakımından yanlışa kapılırız.

Kuşkulanmıyorsak, böyle olduğunun farkına bile varmayız.

***

Bugünün değil, eskinin tarihçilerinden kimilerinin yazdıkları yakılmış, yok edilmiş ya da yitirilmiştir. Bu sadece tarihçiler için değil, tarihçilere veri hazırlayanlar için de söz konusu olabilir.

Fakat bu yakılma, yok edilme ya da yitirilme olayından önce bir başka tarihçi (ya da bir başka yazar), öncekinin anlatmış ya da yazmış olduklarının bir kopyasını çıkarmış olabilir. Bu kopya ya özgün (orijinal) olanın tıpatıp aynısıdır ya da biraz değiştirilmiştir. Ancak değiştirilmişse biz bunu bilmeyiz; tıpatıp kopya sanırız.

Dolayısıyla ortada özgün yapıt ya da belge yoktur. Ancak özgün bir anlatı ya da yazının yerine özgün kopyası ya da kulaktan dolma bilgilerle düzenlenmiş olanı vardır.

İşte o özgün kopya ya da ikinci yazılım, belki de varsayımsal olan özgün belgenin yerini alır. Birinci sayılır.

Olur ya, ilk kopya da yok olursa, onun yerine de ondan çıkarılmış ya da edinilmiş olanı geçer.

Sonuç olarak tarihsel bilgi, her kopyalama ya da aktarımda birtakım değişikliklere uğrar.

Böylece asıl ve doğru tarihsel bilgi bize uzanana dek çok farklılaşabilir, bambaşka bir biçim alabilir. Biz de başka çaremiz olmadığı için onun doğruluğuna inanır, güveniriz.

Derken, bir bakarsınız hiç olmadık bir yerde, hiç beklenmedik bir bilgi ya da belge ele geçer. Bu bilgi ya da belge, daha önce yazılmış olanlar ile yer yer çelişkilidir ve onlarda yer alan anlatıları kısmen çürütmektedir; 1940'lı yıllarda Mısır'da bulunmuş ünlü Nag Hammadi belgelerinin kabul görmüş dört İncili yer yer çökertmesi gibi...

Buna göre şimdi ilgili tarihin en az bir bölümünün yeni baştan yazılması gerekmektedir.

***

Pek basit bilinen bir örnek: Günümüzde kullandığımız Gregoriyen takvimi ya da miladî takvim sıfır yılında başlar.

Nedir bu sıfır?... Hz. İsa'nın doğduğu yıl…

Yüzyıllarca bu böyle geldikten sonra, İsa'nın aslında bu takvim yılına göre M.Ö. 7 yılında doğmuş olduğu saptanmıştır. (Bunun nasıl saptanmış olduğunu uzun boylu anlatmayalım; işin ilginç yanı aynı tarihsel belgenin bir ayrıntısından çıkan bir bilgi bu.)

Eyvah!... Şimdi ne olacak? İsa'nın doğuş tarihi sıfır diye esas alarak ne varsayımlar yapılmış!... Şimdi hepsini, takvimi bile değiştirmek gerek.

Ancak işte bu göze alınamamıştır. Özellikle Roma Katolik Kilisesi (Vatikan) önceleri bu yedi yıllık farkın doğru olmadığı üzerinde diretmiş hatta bu iddiada olanları aforoz etmeye bile kalkışmış ama sonra bakmıştır ki olacak gibi değil, bu gerçeği kabullenmek zorunda kalmıştır.

Sonuç: Bu konunun üzerine sünger çekilmiştir. Bir yanlışlık yapılmış olduğu kabul edilmiş ama takvim değiştirilmemiştir. Zaten yapılabilecek başka bir şey de yoktur.

***

Hz. İsa'nın doğum yılının yanı sıra bir de doğum günü sorunu vardır.

Günümüzdeki takvime göre nedir İsa'nın doğum günü?

Bu işin aslını bilenler, bu satırları okuyunca gülümsüyor hiç kuşkusuz…

Çoğunluk bu soruyu "24 ya da 25 Aralık" olarak yanıtlar.

Tamam, öyle kabul edilegelmiştir ama yanlış…

Şunu düşünün: İsa aslında bir Yahudidir. Üstelik sıradan bir Yahudi değil, kral ailesinden yani Hz. Davut soyundan bir Yahudidir.

Gelenek uyarınca bu soydan gelen Yahudiler, günümüzdeki takvim uyarınca kısmen Eylül kısmen Ekim karşılığı olan Tişri ayında doğar. Şayet gerçek doğum bu aya denk düşmezse, bir "minareyi kılıfına uydurma yöntemi" uygulanır; o ayrı… Nitekim o yöntem İsa için de kullanılmıştır ama bu kullanım asıl doğumunun Nisan ayının ortasında oluşundan ötürü, Eylüle getirilmesi gerektiğindendir; kesinlikle Aralık değil.

Peki bu 24 ya da 25 Aralık nereden geliyor?

Günümüzün en yaygın dinlerinden biri olan Hıristiyanlığı aslında İsa'nın kurmadığını, bunun sonradan havarilerce oluşturulduğunu biliyoruz. Bu oluşumun sonrasında Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğu'nun resmî dini olarak kabul edilecekti.

Bu arada, 325 yılında İznik'te toplanan konsilde İsa'nın doğum günü konusu gündeme getirilmişti.

İmparator Büyük Konstantin, bu dinin halkı tarafından benimsenmesini istemekteydi. Pagan inanç ına göre yılın en kutsal günü öteden beri 25 Aralık'tı. Bu nedenle İmparator, İsa'nın doğum tarihini 25 Aralık olarak ilan etti. Buna kim karşı çıkabilirdi ki?

Masonluğun Tarihi de bir bakıma işte öyle… Azı 18. yüzyılın ikinci yarısında, çoğu 19. yüzyıl ortalarında olmak üzere Masonluğun tarihçesini yazanlar olmuş. Bu bağlamda ünlü masonik tarihçilerin yapıtları masonların elinde dolaşmış yıllarca; William Hutchinson, Albert G. Mackey, Robert F. Gould, George Oliver, Henry Wilson Coil gibi…

Kim kalkıp bu ünlü tarihçi ve ansiklopedistlerin yer yer yanlış bilgi vermiş olduklarını ileri sürebilir ki?

Ancak onların yazdıklarının üzerine yakın geçmişimiz sayılabilecek 20. yüzyıl ortalarında ele geçmiş bazı belgelerde verilen bilgiler var.

Masonluk ile bağdaşık ya da ilintili olmayan, her birinin güvenilirliği elbette ayrı ayrı sorgulanabilecek diğer tarihsel bilgiler de var.

İşte tüm bunlar göz önüne alındığında, Masonluğun Tarihi'nin de yer yer bugüne dek yazılmış ve anlatılmış gibi olmayabileceğine ilişkin düşünceler doğuyor insanın zihninde.

Hele konu Çağdaş Masonluğun ilk oluşumuna gelince…

***

İşte benim burada işlemek, irdelemek istediğim konu bu…

Ancak bunu benim boyutumu kat kat aşacak genel tarih açısından değil, sadece Masonluğun tarihi açısından yapmak… Onu da Masonluğun baştan sona tüm tarihçesi boyunca değil, pek kritik olan belli bir tarihsel kesitinde yapmak...

Bakalım Masonluğun tarihçesinde bu anlatılmamış ve irdelenmemiş bölümler bakımından neler yer alıyor?

Elbette benim anlatacaklarım da tartışılabilir. Dolayısıyla şunu baştan söylemeliyim: Sakın anlatacaklarıma "kesin doğrular" diye bakmayın ve hemen inanmayın. Araştırın, inceleyin.

Fakat anlatacaklarımı beğenmeyip yadsıyacak olanlar da bu sözümü bana karşı kullanmasın lütfen… Herkes akıl yoluyla masonca düşünsün, başka nedenlerle yanlışlara kapılmasın.

***

Birdenbire aklıma bir anım geldi, onu anlatacağım… (Zaten hep öyle yapıyorum.) İsterlerse çok gelişmiş bir ülkenin bireyleri olsunlar, insanların nasıl kendi bildiklerinin ve yaptıklarının tek doğru olduğuna kanıp da bağnazlığa düşebildiklerine ilişkin yaşanmış bir örnek bu…

Yılını tam olarak anımsayamıyorum; 1996 ya da 1997 olsa gerek.

Amerikan kökenli bir şirkette çalışıyordum o sıra. Birtakım görüşmelerde bulunmak üzere New York'a, şirketin merkezine gitmiştim.

O sıralarda benim o şirkette dünya çapında bir istatistiksel araştırma yapılıyormuş, şirketin gelecek yıllardaki stratejisinin oluşturulmasına kaynak veri hazırlamak üzere…

Beni ilgilendiren bir konu değildi bu ama o araştırma komisyonunun başkanı tesadüfen orada olduğumu duyunca beni buldu ve «Ne güzel bir rastlantı. Tam da yarınki toplantımızda Türkiye'yi konuşacaktık. Siz de katılmak ister misiniz? Belki bir katkınız olur.» dedi.

Kabul ettim; ertesi günkü randevularımı kaydırıp söz konusu toplantıya yer açtım.

Komisyon başkanı bana bir de henüz bitirilmemiş olmakla birlikte gözden geçirmemin yararlı olabileceğini belirterek, ertesi gün görüşülecek olan sonuç metninin tasarısını verdi.

Araştırmalar ve irdelemeler bitmeden bir sonuç metni tasarısı nasıl hazırlanabiliyor; o ayrı bir konu. Daha baştan bu işte bir ön yargı, en azından bir yanlışlık olduğunu düşünüyorsunuz. Ancak bunu çok yerde görebilirsiniz; önce sonuç saptanır ya da karar verilir, sonra o sonucun ya da kararın destek bilgileri sağlanır.

Fakat ben ön yargılı davranmadım. Tasarıyı alıp kaldığım otele götürdüm.

Akşam buna bir göz attım ki aman Allah!...

Ben sosyo-ekonomiden pek anlamam ama görebildiğim kadarıyla burada memleketimiz ile bağlantılı çok büyük yanlışlar vardı.

İşin ilginç yanı, biliyorum ki o şirketin bizim Türkiye'deki genel müdürü bir yıl kadar önce Brüksel'de düzenlenmiş bir konferansa katılmıştı. O konferansta Türkiye'nin gelişimine ilişkin birtakım irdelemeler yapılmış, sosyal ve ekonomik göstergeler ortaya konmuştu. Bu bir yazılı belgede toplanmıştı; görmüştüm.

Otel odasında fax makinesi vardı. Derhal bizimkilere fax çektim. Durumu özetleyerek bana o Brüksel konferansındaki ekonomik göstergelerin gönderilmesini rica ettim.

Arada 7 saat fark olduğu için beklemedim. Yatıp uyudum.

Onlar bana dönüp o dokümanı gönderdiklerinde gecenin geç saatiydi. Fax makinesinin fışırtı ve tıkırtısıyla uyandım.

Hemen kalktım; çalışmaya başladım. Sabaha kadar hiç durmadım. Yapılacak toplantı için bir konuşma metni hazırladım. O anda bunu elle yazmaktan başka çare yoktu. Birkaç sayfa doldurmuştum.

Katıldığım toplantıda komisyon başkanı önce ortaya sonuç tasarımını koydu. Birkaç komisyon üyesi söz aldı. Bence onlar da yalan yanlış şeyler söyledi. Sonra başkan bana beş dakikalık bir konuşma yapmam için söz verdi.

Beş dakika!

Limiti aşarak 15 dakika kadar süren konuşmamı yaparken başkanın terlediğini, kızarıp bozardığını görebiliyordum. Bunlar itirazlarımdan, ortaya koyduğum verilerden ileri geliyordu. Örneğin şöyle bir şey yazmışlardı: *"Türkiye de henüz mobil telefon sistemi yoktur."* Oysa o tarihte iki şirket vardı; birinin üye sayısı 500 bin ötekinin 100 bindi. Benim bile bir cep telefonum vardı. (Bu rakamlar bugün için komik gelebilir ama o zaman yurdumuzda mobil telefon henüz yeniydi. Fakat "hiç yok" değildi.)

Aradan çok zaman geçti. Birçok şey söyledim ama diğer ayrıntıları hatırlayamıyorum Bu mobil telefon konusu çok çarpıcıydı; onun için hiç unutamadım. Ne yazık ki elle yazmış olduğum itiraz metnini de bir kopyasını almadan onlara vermiştim. Yazık oldu.

Sağladığım şaşkınlığın sonunda konuşmamı bitirince başkan şöyle dedi:

«Katıldığınız için teşekkür ederiz. Ancak bizim saptamış olduğumuz bilgiler doğrudur.»

İyi mi?

Lütfen siz benim anlatacaklarımı onun gibi karşılamayın. En azından bir bakın içinde doğruluk payı olanlar bulunup bulunmadığına. Yazılagelmiş resmî tarih ile karşılaştırmayı da ihmal etmeyin. Gerçi benim yazdıklarımı büyük olasılıkla orada bulamayacaksınız çünkü "anlatılmayanlar" dedik ama olsun!

***

Anlatacağım anlatılmayanların birinci aşaması, dilimizde bugün kısaca "Masonluk" dediğimiz, kardeşlerin kimi zaman neden söz edildiği açıkça belli olsun diye "Spekülatif Masonluk" olarak andığı kurum.

Aslında salt "Masonluk" yetiyor çünkü dilimizde başka türlüsü yok.

Fakat bu salt Masonlukta, 18. yüzyıl öncesinin Avrupa bina inşaatçılığı mesleği ve zanaatı Batı ülkelerinde olduğu gibi Operatif Masonluk olarak anıldığından, kimi zaman ve yerde bu ayırım gerekebiliyor. (İzleyecek bölümde terminolojiyle bağlantılı konulara ayrıntılı olarak gireceğim için bunu şimdilik bu kadarla bırakıyorum.

Bu çalışmadaki öncelikli ya da birinci konumuz günümüzdeki Masonluğun 18. yüzyıl başlarındaki doğuşunun öncesi ve bu doğuşun nasıl gerçekleştiği olacak.

Elbette sonrası da var.

Masonluk Tarihi'nde bu konular anlatılıyor. Ancak anlatılmayan yönleri, olayların nedenleri ve nasılları ile bunlara ilişkin ayrıntılar söz konusu.

Nitekim resmî nitelikli Masonluk Tarihi'nin okuduğumuzda, birtakım olayların niçin öyle olduğunu ya da nasıl olup da öyle biçimlenebildiğini anlayamayabiliyoruz; açıklanmadığı, anlatılmadığı için. Belki de tarihçi tam olarak tarihçilik yapmadığı, olayın sadece bilgisini aktarıp analizine girmediği için…

Anlatacağım ayrıntıların, yapacağım öznel açıklama ve yorumların "İsa'nın gerçek doğum yılı ve günü" örneğinde olduğu gibi resmî tarihi allak bullak edip bozacağını sanmayın. Öyle bir şey yok. Sadece taşların yerli yerine oturtulmasının sağlanması, aradaki boşlukların doldurulması, duvarın düzeyine ve şakulüne getirmeye çalışmak var.

Bu meslekte yaptığımız işin bir bölümü simgesel olarak bu değil mi zaten?

Bunun öyle birkaç paragrafta bitivereceğini sanmayın… Hayli uzun sürecek. Hatta zaman ayırıp okuyacak kardeşlere sabır dilemem bile gerekli.

Ancak asıl konuya girmeden önce, bilenler için anımsatma, bilmeyenler için bilgilendirme amacıyla Masonluğun anlatılmış resmî tarihçesinin bir genel özetini vereceğim.